

61974J0015

Cauza 15/74

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 31 OCTOMBRIE 1974*

Centrafarm BV și Adriaan De Peijper

împotriva

Sterling Drug Inc.

(Cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare, introdusă de Hoge Raad – Țările de Jos)

„Brevete paralele”

În cauza 15/74,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Hoge Raad der Nederlanden (Țările de Jos) pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

CENTRAFARM B.V., societate cu sediul la Rotterdam,

precum și

ADRIAAN DE PEIJPER, cu domiciliul la Nieuwerkerk aan de IJssel,

și

societatea STERLING DRUG INC., cu sediul la New York,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea normelor din Tratatul CEE referitoare la libera circulație a mărfurilor, în legătură cu articolul 42 din Actul conex la tratat referitor la aderarea noilor state membre la Comunitatea Economică Europeană, precum și privind interpretarea articolului 85 din Tratatul CEE, în ceea ce privește dreptul la brevet,

CURTEA,

constituită din R. Lecourt, președinte, C. Ó Dálaigh și A. J. Mackenzie Stuart, președinți de cameră, A. M. Donner, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, H. Kutscher și M. Sørensen (raportor), judecători,

avocat general: A. Trabucchi

grefier: A. Van Houtte

* Limba de procedură: olandeza.

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1. Prin hotărârea interlocutorie din 1 martie 1974, primită la Curte la 4 martie 1974, Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă din Țările de Jos) a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, anumite întrebări privind dreptul la brevet în raport cu dispozițiile din tratat și cele din actul privind aderarea a trei noi state membre;
2. Hoge Raad a precizat, în ordonanța de trimitere, elementele de fapt și de drept din legislația națională vizate, pentru a răspunde la întrebările adresate:
 - un titular de brevet deține brevete paralele în mai multe state care aparțin CEE,
 - produsele protejate de acest brevete sunt comercializate în mod legal în unul sau mai multe din aceste state membre, de către societăți cărora titularul brevetului le-a acordat licențe de fabricație sau/și de vânzare,
 - aceste produse sunt apoi exportate de părți terțe, comercializate în unul din celelalte state membre și revândute,
 - legislația privind brevetele aplicabilă în acest ultim stat membru oferă titularului de brevet dreptul de a se opune pe cale legală ca produsele protejate de brevet să fie comercializate de alte persoane, chiar dacă aceste produse au fost anterior comercializate în mod legal într-o altă țară de către titularul brevetului sau de către un beneficiar de licență;
3. Din dezbateri rezultă că litigiul din acțiunea principală se referă la drepturile titularului de brevete paralele în mai multe state membre, care, în unul dintre aceste state, acordă o licență exclusivă pentru comercializarea produsului brevetat, mai puțin fabricarea sa, cu toate că titularul nu fabrică produsul brevetat în același stat membru;

Cu privire la întrebarea I a

4. Prin această întrebare, se solicită Curții să se pronunțe dacă, în condițiile prezentate, normele din tratat în materie de liberă circulație a mărfurilor îl împiedică pe titularul brevetului să se asigure că produsul protejat de brevet nu este comercializat de către alte persoane;
5. Date fiind efectele prevederilor din tratat referitoare la libera circulație a mărfurilor, în special articolul 30, sunt interzise între statele membre măsurile restrictive la import și orice măsură cu efect echivalent;
6. În conformitate cu articolul 36, aceste dispoziții nu se opun, totuși, interdicțiilor sau restricțiilor la import, justificate din motive legate de protecția proprietății industriale și comerciale;
7. În conformitate cu același articol, în special din a doua teză, dar și din context, rezultă că, dacă tratatul nu afectează existența drepturilor recunoscute de legislația unui stat membru în domeniul proprietății industriale și comerciale, exercitarea acestor drepturi nu poate fi influențată, cu atât mai puțin în funcție de împrejurări, de interdicțiile prezente în tratat;

8. Întrucât prevede o excepție la unul din principiile fundamentale ale pieței comune, articolul 36 nu admite, în fapt, derogări de la libera circulație a mărfurilor decât în măsura în care aceste derogări sunt justificate de păstrarea drepturilor care constituie obiectul specific al acestei proprietăți;
9. În ceea ce privește brevetele, obiectul specific al proprietății industriale îl reprezintă în special a asigura titularului, în vederea recompensării efortului creator al inventatorului, dreptul exclusiv de a utiliza o invenție în vederea fabricării și punerii în circulație pentru prima dată a produselor industriale, fie direct, fie prin intermediul licențelor acordate terților, precum și dreptul de a se opune oricărei contrafaceri;
10. Un obstacol în fața liberei circulații a mărfurilor poate rezulta din existența, în legislația națională în materie de proprietate industrială și comercială, a unor dispoziții care să prevadă că dreptul titularului brevetului nu se stinge în momentul comercializării într-un alt stat membru a produsului protejat de brevet, astfel încât titularul se poate opune importului în propriul său stat a produsului comercializat într-un alt stat;
11. Dacă un astfel de obstacol în fața liberei circulații poate fi justificat prin motive de protecție a proprietății industriale atunci când această protecție este invocată împotriva unui produs provenit dintr-un stat membru în care nu i se poate acorda brevet și a fost fabricat de către terți fără consimțământul titularului brevetului, precum și în ipoteza existenței unor brevete ale căror titulari inițiali sunt independenți din punct de vedere juridic și economic, pe de altă parte, derogarea de la principiul liberei circulații a mărfurilor nu se justifică atunci când produsul a fost introdus în mod legal pe piața statului membru din care a fost importat de însuși titularul brevetului sau cu consimțământul acestuia, în special în cazul unui titular de brevete paralele;
12. În fapt, dacă titularul brevetului ar putea interzice importul produselor protejate, comercializate într-un alt stat membru de el însuși sau cu consimțământul său, ar oferi posibilitatea de a închide piețele naționale și, de asemenea, de a restricționa comerțul dintre statele membre, fără ca o astfel de restricție să fie necesară pentru a-i asigura esența drepturilor exclusive care rezultă din brevete paralele;
13. Reclamanta din acțiunea principală susține, în această ordine de idei, că, date fiind divergențele dintre legislații și practicile naționale, nu pot exista brevete cu adevărat identice sau paralele;
14. Trebuie menționat, în această privință, că, în ciuda divergențelor care rămân în absența unei unificări a reglementărilor naționale referitoare la proprietatea industrială, identitatea invenției protejate se prezintă ca un element esențial al conceptului de brevet paralel, pe care trebuie să-l analizeze instanța;
15. Răspunsul la întrebarea adresată este că exercitarea, de către titularul unui brevet, a dreptului pe care i-l conferă legislația unui stat membru de a interzice comercializarea, în statul în cauză, a unui produs protejat de brevet și comercializat într-un alt stat membru de către titular sau cu consimțământul acestuia, este incompatibilă cu normele din Tratatul CEE referitoare la libera circulație a mărfurilor în interiorul pieței comune;

Cu privire la întrebarea I b

16. Această întrebare a fost adresată în eventualitatea în care normele comunitare nu s-ar opune în toate situațiile ca titularul brevetului să-și exercite dreptul conferit de legislația națională de a interzice importarea produsului protejat;

17. Din răspunsul dat la întrebarea I a de mai sus rezultă că întrebarea I b a rămas fără obiect;

Cu privire la întrebarea I c

18. Prin această întrebare se solicită Curții să se pronunțe dacă răspunsul la întrebarea I a este unul diferit în funcție de faptul că titularul brevetului și beneficiarii licenței aparțin sau nu aceluiași grup;

19. Din răspunsul oferit la întrebarea I a rezultă că elementul constitutiv esențial al restricției în comerțul dintre statele membre este protecția teritorială acordată într-un stat membru titularului brevetului împotriva importului produsului care a fost comercializat într-un alt stat membru chiar de către titular sau cu consimțământul acestuia;

20. Efectul acordării licenței de vânzare într-un stat membru este că titularul nu se mai poate opune comercializării pe piața comună a produsului protejat;

21. Prin urmare, este irelevant dacă titularul și beneficiarii licenței aparțin sau nu aceluiași grup;

Cu privire la întrebarea I d

22. Prin această întrebare, se solicită Curții să se pronunțe, în esență, dacă titularul, indiferent de răspunsul dat la prima întrebare, poate să se opună importului produselor protejate, dată fiind existența unor diferențe de preț care rezultă din măsurile luate de autoritățile publice din țara exportatoare, în vederea controlării prețului produselor;

23. Este responsabilitatea autorităților comunitare să elimine factorii de natură să denatureze concurența dintre statele membre, în special prin armonizarea măsurilor naționale privind controlul prețurilor și prin interzicerea ajutoarelor incompatibile cu piața comună, precum și prin exercitarea atribuțiilor acestora în domeniul concurenței;

24. Cu toate acestea, existența unor astfel de factori într-un stat membru nu poate justifica menținerea sau introducerea de către un alt stat membru a unor măsuri incompatibile cu normele referitoare la libera circulație a mărfurilor, în special în domeniul proprietății industriale și comerciale;

25. Prin urmare, este necesar să se răspundă negativ la întrebarea adresată;

Cu privire la întrebarea I e

26. Prin această întrebare, se solicită Curții să se pronunțe dacă, pentru a putea controla distribuția unui produs farmaceutic în vederea protejării publicului împotriva riscurilor provocate de produsele cu defecte, titularul brevetului este autorizat să-și exercite drepturile conferite de brevet, fără a ține seama de normele comunitare privind libera circulație a mărfurilor;

27. Protecția publicului împotriva riscurilor provocate de produsele farmaceutice cu defecte reprezintă o preocupare legitimă, articolul 36 din tratat autorizând statele membre să deroge de la

normele privind libera circulație a mărfurilor pe motive de protecție a sănătății și a vieții persoanelor și animalelor;

28. Cu toate acestea, măsurile necesare în acest sens trebuie adoptate ca măsuri proprii în domeniul controlului sanitar, și nu trebuie să constituie o utilizare incorectă a normelor din domeniul proprietății industriale și comerciale;
29. Prin urmare, obiectivul specific al protecției proprietății industriale și comerciale este distinct de obiectivul protecției publicului și eventualele responsabilități pe care le poate implica;
30. Prin urmare, este necesar să se răspundă negativ la întrebarea adresată;

Cu privire la întrebarea I f

31. Prin această întrebare, se solicită Curții să se pronunțe dacă articolul 42 din actul privind condițiile de aderare a trei state membre noi implică faptul că normele din tratat în domeniul liberei circulații a mărfurilor nu pot fi invocate în Țările de Jos înainte de 1 ianuarie 1975, în condițiile în care mărfurile în cauză provin din Regatul Unit;
32. Articolul 42 din actul de aderare dispune la primul paragraf că restricțiile cantitative la importurile și la exporturile dintre Comunitate în componența inițială și noile state membre și între noile state membre se elimină de la data aderării;
33. În conformitate cu al doilea paragraf al aceluiași articol, care este mult mai relevant în raport cu întrebarea adresată, „măsurile cu efect echivalent sunt eliminate la 1 ianuarie 1975 cel târziu”;
34. Din context, această dispoziție nu poate viza decât măsurile cu efect echivalent restricțiilor cantitative care, după cum s-a stabilit între vechile state membre, trebuie eliminate, după terminarea unei perioade de tranziție, în conformitate cu articolul 30 și cu articolele 32 – 35 din Tratatul CEE;
35. Totuși, articolul 42 din actul de aderare pare să nu producă efect asupra interdicțiilor la import existente într-o legislație națională în ceea ce privește proprietatea industrială și comercială;
36. Cauza de față face, așadar, obiectul principiului specific tratatului și actului de aderare, conform căruia dispozițiile din tratatele de instituire a Comunităților Europene referitoare la libera circulație a mărfurilor și, în special, cele de la articolul 30, sunt aplicabile, după aderare, noilor state membre, cu excepția cazurilor în care există derogări exprese;
37. Rezultă că articolul 42 din actul de aderare nu poate fi invocat pentru a împiedica importul în Țările de Jos, fie și înainte de 1 ianuarie 1975, al mărfurilor comercializate în condițiile specificate mai sus pe piața Regatului Unit de către titularul unui brevet sau cu consimțământul acestuia;

Cu privire la întrebările II a și b

38. Prin aceste întrebări, se solicită Curții să se pronunțe dacă articolul 85 din tratat este aplicabil acordurilor și practicilor concertate între titularul brevetelor paralele în diferite state membre și

beneficiarii licențelor, dacă obiectul acordurilor și practicilor concertate este de a reglementa într-un mod diferit, în funcțiile de țară, condițiile pe piață ale mărfurilor protejate de brevete;

39. Dacă drepturile recunoscute de legislația unui stat membru în domeniul proprietății industriale nu sunt afectate în existența lor de articolul 85 du tratat, condițiile exercitării lor pot totuși face obiectul interdicțiilor conținute în articolul în cauză;
40. Acesta poate fi și cazul în care exercitarea unui astfel de drept pare a fi obiectul, mijlocul de manifestare sau consecința unei înțelegeri;
41. Totuși articolul 85 nu vizează acordurile sau practicile concertate dintre întreprinderile care aparțin aceluiași grup sau având statut de întreprindere-mamă și filială, dacă întreprinderile formează o unitate economică în interiorul căreia filiala nu are o autonomie reală pentru a determina linia sa de acțiune pe piață, și dacă acordurile sau practicile în cauză au drept scop stabilirea unei repartizări interne a sarcinilor între întreprinderi;

Cu privire la cheltuielile de judecată

42. Cheltuielile efectuate de către Regatul Danemarcei și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;
43. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental în litigiul aflat pe rolul Hoge Raad der Nederlanden, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Hoge Raad der Nederlanden, prin hotărârea interlocutorie din 1 ianuarie 1974, hotărăște:

1) Exercițarea, de către titularul unui brevet, a dreptului pe care i-l conferă legislația unui stat membru de a interzice comercializarea, în statul în cauză, a unui produs protejat de brevet și comercializat într-un alt stat membru de către titular sau cu consimțământul acestuia, este incompatibilă cu normele din Tratatul CEE referitoare la libera circulație a mărfurilor în interiorul pieței comune.

2) În acest sens, este irelevant dacă titularul și întreprinderile cărora le-a acordat licențe aparțin sau nu aceluiași grup.

3) De asemenea, este irelevant dacă există, între statul membru exportator și cel importator, diferențe de preț rezultate din măsurile luate de autoritățile publice din statul exportator, în vederea controlării prețului produsului.

4) Titularul brevetului unui produs farmaceutic nu se poate sustrage normelor comunitare privind libera circulație a mărfurilor pentru a controla distribuția produsului, în vederea protejării publicului împotriva produselor cu defecte.

5) Articolul 42 din actul privind condițiile de aderare și adaptările tratatelor nu poate fi invocat pentru a împiedica importul, în Țările de Jos, chiar și înainte de 1 ianuarie 1975, al mărfurilor comercializate în condițiile specificate mai sus pe piața Regatului Unit de către titularul unui brevet sau cu consimțământul acestuia.

6) Articolul 85 nu vizează acordurile sau practicile concertate dintre întreprinderile care aparțin aceluiași grup sau având statut de întreprindere-mamă și filială, dacă întreprinderile formează o unitate economică în interiorul căreia filiala nu are o autonomie reală pentru a determina linia sa de acțiune pe piață, și dacă acordurile sau practicile în cauză au drept scop stabilirea unei repartizări interne a sarcinilor între întreprinderi.

Lecourt Ó Dálaigh Mackenzie Stuart Donner Monaco
 Mertens de Wilmars Pescatore Kutscher Sørensen

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 31 octombrie 1974.

Grefier

A. Van Houtte

Președinte

R. Lecourt